

Popülizmin Küresel Yükseliři Performans, Siyasi Üslup ve Temsil¹

Journal of Civilization Studies
Volume 8, Issue 2, pp. 84-86
2023

Received: 12 December 2023

Accepted: 22 December 2023

© The Author(s) 2023

For reprints and permissions:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mad>

Zehra NAMLI²

Popülizm, çağdaş demokrasilerde demokratik kurumlara ve siyasi elitlere olan güvenin azalması, meşruiyetin yitirilmesi ve temsil kriziyle karşı karşıya kalınması haliyle ilişkili olarak ele alınmalıdır (Yılmaz, 2017). Moffit kitabında popülizmi, siyasi bir üslup çerçevesinde incelemiş ve tanımını yapmıştır. Bu kapsamda popülizmi, olay veya birey temelli olarak ele almamış; tüm coğrafyalar ve toplumlar için geçerli, kapsamlı bir popülizm kavramsallaştırmasını yapmayı hedeflemiştir. Literatürde lider ve coğrafya temelli oluşturulan popülizm tanımlamaları, bu kitapta tümevarım yöntemiyle incelenmiş, popülizm tanımında genel ve kapsayıcı bir yaklaşıma ulaşma amacı güdülmüştür. Kitabın literatüre katkısı bu açıdan önem teşkil etmektedir. Kitapta popülizm; lider, medya, demokrasi, halk ve kriz bileşenleri ile birlikte değerlendirildiği için kavramın incelenmesi bütüncül bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Kitap “giriş: popülizmin küresel yükselişi”, “popülizme ilişkin sorunlar”, “çağdaş popülizmi anlamak: siyasi sorunlar”, “icracı: popülizm ve lider”, “sahne I: popülizm ve medya”, “izleyiciler: popülizm ve halk”, “sahne II: popülizm ve kriz”, “popülizm ve demokrasi” ve “sonuç: popülizmin geleceği” olmak üzere dokuz bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde giriş ve sonuç bölümlerine yer verilmesi, okuyucunun bölüm çıktılarını daha iyi incelemesine ve literatürle ilgili bilgi sahibi olmasına yol açmaktadır. Kitabın ilk bölümü; kitabın hedeflerinden, yararlandığı kaynaklardan ve kalan sekiz bölümün genel bir özetinden oluşmaktadır. Değerlendirme açısından yazarın bu şekilde bir giriş bölümü hazırlaması, kavramı hangi açılardan ele aldığını ifade etmesi, bölümler hakkında ön bilgiler vermesi ve sonucunda ulaşmak istediğini açıkça belirtmesi, okuyucunun giriş bölümünden itibaren kitapla ilgili genel bir fikre sahip olmasına imkân tanımaktadır.

Moffit, kitapta literatürde yer alan popülizm tanımlamalarına yer verirken popülizmi ideoloji, strateji, siyasi mantık ve söylem olarak ele alan yaklaşımların değerlendirmesini yaparak bu yaklaşımlara çeşitli eleştiriler getirmiştir. Yazar ayrıca sosyalizm veya liberalizm gibi ideolojilerin savunucularının kendi ideolojilerini tanımlamada öncü rol oynadıklarını ancak popülizm söz konusu olduğunda bu tanımlamanın dışarıdan yapıldığını ve bu yüzden de tam bir popülizm tanımlaması bulunmadığını ifade etmiş; popülizmi siyasi üslup olarak ele almış ve genel özelliklerini belirlemiştir. Popülizmin bu özelliklerini; elitlerin karşısında halkı konumlandırması,

¹ Benjamin Moffit, (Çeviren: Onur Özgür), İletişim Yayınları, 2020, ISBN: 978-975-052-946-7

² Doktora Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, z.namli1998@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0532-953X

diplomasinin veya siyasetin doğasından gelen kibar söylemlerin bir kenara bırakılıp kaba tavırlar sergilenmesi ve halkı kriz veya çöküş söylemleri ile tedirgin etmesi şeklinde sıralamıştır. Bu kapsamda kitaptaki temel çıkarım, popülizmin kesin bir ölçüğü bulunmadığı ve bu yüzden de siyasi aktörlerin zaman zaman popülist üslubu kullandıkları veya bu üsluptan kaçındıkları yönündedir. Bu ifadeden hareketle kimin popülist olarak tanımlanacağı konusunda da bir belirsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Moffit, popülizm literatürüne dair değerlendirme yaparken Latin Amerika, Asya Pasifik veya Afrika incelemesi yapan araştırmacıların liderleri, Avrupa incelemesi yapan araştırmacıların ise siyasi partileri incelediğini tespit etmiştir. Çalışmaların bu şekilde gerçekleşmesinde ülkelerdeki siyasi kültür ve siyasi parti kurumsallaşmasının önemli etkisinin olduğu ifade edilebilir.

Kitapta, medya ile popülizmin ilişkisi incelenirken geleneksel medya ve yeni medya ayrımı yapılmıştır. Yazar, medyanın popülizmin gelişmesine imkân sağlayan yönü üzerinde durmuştur. Ancak medyanın popülist aktörlerin amaçladıklarını ortaya çıkarma gibi bir tutumu da söz konusudur. Özellikle burada sosyal medyanın çok sesliliğe imkân tanınması, birçok farklı fikrin ve doğru iddialar olduğu kadar asılsız iddiaların da hızlı bir şekilde yayılmasının popülist aktörler açısından iki taraflı etkileri vardır. Bunlar şu şekilde de ifade edilebilir; aktörler daha rahat bir şekilde takipçi bulabilirler ya da popülist aktörlerin amaçları daha kolay gün yüzüne çıkabilir. Popülist aktörler için her iki durum da mümkündür. Ayrıca kitapta sosyal medya yöneticilerinin liderler ve halk üzerindeki etkileri göz ardı edilmektedir. Bu etkiler; Amerikan başkanlık seçimlerinden önce Facebook şirketinin kullanıcı bilgilerinden hareketle seçimleri yönlendirecek şekilde bir algoritma geliştirmesi veya Twitter'ın Donald Trump'ın hesabını erişime engellemesi olaylarında gözlemlenmektedir.

Moffit, popülizm ve kriz ilişkisi üzerine gelişen literatürü incelerken iki boyutlu bir yaklaşım geliştirmiştir. Krizlerin popülist faaliyetleri desteklemesinin yanı sıra, popülist politikalarında krizler oluşturmasının göz ardı edilemeyeceğini ifade etmiştir; ayrıca popülistlerin, krizin inşası sürecinde, yürüttükleri faaliyetler sonucunda çözülebilecek sorunlardan bir kriz oluşturmayı nasıl başardıklarına yer vermiştir. Nitekim buradaki iki boyutlu yaklaşımı literatürdeki genel kabullere farklı bir bakış açısı getirmiştir. Yazar, bu yaklaşımını demokrasi ve popülizm ilişkisini incelerken de devam ettirmiştir.

Popülizm tamamlanmamış, gelişmeye devam eden ve günün şartlarına göre farklı şekillerde ortaya çıkan bir olgudur. Bu bakış açısına göre popülizmin farklı dönemlerde, farklı araçlarla gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda, geleceği konusunda da bu durumun değişmeyeceği ifade edilebilir. Yazar, popülizmin uzun yıllar daha gündemde kalacağını net bir şekilde ifade etmiştir. Ülkelerin mevcut durumları göz önünde bulundurulduğunda artan yabancı düşmanlığı ve ötekileştirme eğilimleri gibi faktörler Moffit'in ifadelerini doğrular niteliktedir.

Kitapta popülizmin; medya, kriz, demokrasi, lider ve halkla olan ilişkisinin derinlemesine incelenmesi literatürdeki yeri açısından önemlidir. Ayrıca Moffit, bir ülke veya lider incelemesi yapmadan mevcut literatürden hareketle bir kuram geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu da eserin literatürdeki diğer kaynakları temel almasına rağmen onlardan daha kapsayıcı bir model sunmasına imkân tanımıştır. Bu kitap, siyaset bilimi, kamu yönetimi veya uluslararası ilişkiler ile ilgilenen öğrenciler ve akademisyenler veya bu alanda temel bir bilgi düzeyine sahip olmak isteyen bireyler tarafından okunabilir. Kitabın geliştirdiği bakış açısı sayesinde günlük hayatta siyasi

liderlerin tutumları hakkında daha bilinçli gözlemler yapılabilir. Ayrıca kitabın en önemli çıktılarından biri popülizmi, sağ ve sol ideolojiler ayırt etmeksizin liderler tarafından zaman zaman kullanılacak bir üslup olarak algılamayı mümkün kılmasıdır.

KAYNAKÇA

Moffit, B. (2020). *Popülizmin Küresel Yükseliş Performans Siyasi Üslup ve Temsil*. İletişim Yayınları.

Yılmaz, Z. (2017). Popülizm, Halk ve Demokrasi: Temsili Demokrasinin Açmazları ve Radikal Demokratik Bir Popülizmin İmkanları. *Mülkiye Dergisi*. 41(1), 33-65.